

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum primum peccatum primi hominis fuerit superbia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

sirohe aiterationem a Deo, & seorsum secundum se illam consideranda: sicut si albedinem secundum se considerares, & vide illam secundum se radicem, & primum principium malitiae, & grauitatis in peccatis. Et deinde applica illam diuersis locis peccati, principali, qui no caur ex parte obiectionis. & constituet peccata opposita virtutibus theologis. Vel secundario, qui uocatur ex parte auersionis, & hoc in loco dupliciter loca illa, aut ut consequenter se habentem in hoc quod est esse uirtutis, & sic communis est peccatis mortalibus, in quantum uoluntas auersionis est uoluntate conuersionis est communitur: aut ut per se ipsam uoluntatem in illo tamen loco, & sic superbia propria est, & alia ab ipsa communitur. Et propterea est ex parte auersionis grauisimum, & primum peccatum, & principium ceterorum grauium ex parte auersionis.

¶ Super Quaestio 162. Articulus octauum.

N artic. 8. eiusdem 162. q. recole quae in 2. ar. dicta sunt de generali influenza superbiae, & applica ad propositum, & vide quod superbia ex parte huius mater est omnium uitiatorum, quia principium omnium secundum ordinem intentionis. Ex parte autem imperii sui est regina omnium uitiatorum in omnibus regnant, & dirigens omnia ad finem suum: & ideo in litera dicitur regina, & mater.

¶ Super Quaestio. 162. articulus primus.

N ar. 1. q. 163. dubium occurrit circa rationem litera, quoniam in uitium consequentis incidere videtur dum sic procedit. Primum peccatum hominis fuit in hoc, quod appetit quoddam spirituale bonum supra suam mensuram, ergo primum peccatum

superbiam esse aliqua peccata leuiora, quae etiam ex ignorantia, uel infirmitate committuntur: sed inter grauiora peccata primum est superbia, sicut causa per quam alia peccata aggrauantur. Et quia id quod est primum in causando peccata, est etiam ultimum in recedendo: ideo super illud Psalm. 18. Emundabor a delicto maximo, dicit glo. hoc est, a delicto superbiae, quod est ultimum redeuntibus ad Deum, & primum recedentibus.

Ad v. Dicendum, quod Philo. ponit superbiam circa fictionem fortitudinis, non quia solum in hoc consistat: sed quia per hoc homo maxime reputat se posse excellentiam apud homines consequi, si audax, uel fortis uideatur.

ARTICVLVS VIII. Vtrum superbia debeat poni uitiuum capitale.

AD OCTAVVM sic proceditur. Avt quod superbia debeat poni uitiuum capitale. Iusto. * enim, & Cassianus enumerant superbiam inter uitia capitalia.

¶ 2. Praeter. Superbia uidetur esse idem inani gloriae, quia utraque excellentiam quaerit: sed inanis gloria ponitur uitiuum capitale, ergo etiam superbia debet poni uitiuum capitale.

¶ 3. Praet. Aug. dicit in lib. * de uirginitate, quod superbia inuidiam parit, nec unquam est sine tali commite: sed inuidia ponitur uitiuum capitale, ut supra habitum est. ergo multo magis superbia.

SED CONTRA est, quod Greg. 31. * moral. non enumerat superbiam inter uitia capitalia.

RESPON. Dicendum, quod sicut ex * supradictis patet, superbia dupliciter considerari potest. Vno modo secundum se, prout scilicet est quoddam speciale peccatum. Alio modo, secundum quod habet quandam influentiam in omnia peccata. Capitalia autem uitia ponuntur quaedam specialia peccata, ex quibus multa genera peccatorum oriuntur: & ideo quidam considerantes superbiam secundum quod est quoddam speciale peccatum, connumerauerunt eam aliis uitiis capitalibus.

Grego. * vero considerans uniuersalem eius influentiam, quam habet in omnia uitia, ut dictum est, non connumerat eam aliis capitalibus uitiis, sed posuit eam reginam omnium uitiatorum, & matrem. Vnde Gregor. dicit in 31. moral. Ipsa uitiatorum regina

superbiam cum deum plene cooperit, mox illud septem principalibus uitiis quasi quibusdam suis ducibus deuastandum tradit, ex quibus uitiatorum multitudines oriuntur. Et per hoc patet responsio ad PRIMVM.

AD II. Dicendum, quod superbia non est idem inani gloriae, sed causa eius. Nam superbia inordinate excellentiam appetit: sed inanis gloria appetit excellentiam manifestationem.

AD III. Dicendum, quod ex hoc quod inuidia, quae est uitiuum capitale, oritur ex superbia, non sequitur, quod superbia sit uitiuum capitale, sed quod sit aliquod principaliter capitalibus uitiis.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum primi hominis peccatum fuerit superbia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod superbia non fuerit primi hominis peccatum. Dicit enim Apostolus ad Rom. 5. quod per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: sed primi hominis peccatum est, ex quo omnes peccatores constituti sunt originali peccato, ergo inobedientia fuit primi hominis peccatum, & non superbia.

¶ 2. Praet. Amb. * dicit super Luc. quod eo ordine diabolus Christum tentauit, quo primum hominem deiecit: sed Christus primo tentatus est de gula, ut patet Matth. 4. cum ei dictum est, Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. ergo primum peccatum primi hominis non fuit superbia, sed gula.

¶ 3. Praeterea. Homo Diabolo suggerente peccauit: sed Diabolus tentans hominem scientiam repromisit, ut patet Genes. 3. ergo prima inordinatio hominis fuit per appetitum scientiae, quod pertinet ad curiositatem. ergo curiositas fuit primum peccatum, & non superbia.

SECUNDA SECUNDA S. Tho. EEE 2 ¶ 4. Praet.

¶ 1. Primum, Vtrum primum peccatum hominis fuerit superbia.

¶ 2. Secundum, Quis primus homo peccando appetierit.

¶ 3. Tertium, Vtrum eius peccatum fuerit grauius omnibus aliis peccatis.

¶ 4. Quartum, Quis plus peccauerit, utrum uir, uel mulier.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum primi hominis peccatum fuerit superbia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod superbia non fuerit primi hominis peccatum. Dicit enim Apostolus ad Rom. 5. quod per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: sed primi hominis peccatum est, ex quo omnes peccatores constituti sunt originali peccato, ergo inobedientia fuit primi hominis peccatum, & non superbia.

¶ 2. Praet. Amb. * dicit super Luc. quod eo ordine diabolus Christum tentauit, quo primum hominem deiecit: sed Christus primo tentatus est de gula, ut patet Matth. 4. cum ei dictum est, Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. ergo primum peccatum primi hominis non fuit superbia, sed gula.

¶ 3. Praeterea. Homo Diabolo suggerente peccauit: sed Diabolus tentans hominem scientiam repromisit, ut patet Genes. 3. ergo prima inordinatio hominis fuit per appetitum scientiae, quod pertinet ad curiositatem. ergo curiositas fuit primum peccatum, & non superbia.

SECUNDA SECUNDA S. Tho. EEE 2 ¶ 4. Praet.

¶ 1. Primum, Vtrum primum peccatum hominis fuerit superbia.

¶ 2. Secundum, Quis primus homo peccando appetierit.

¶ 3. Tertium, Vtrum eius peccatum fuerit grauius omnibus aliis peccatis.

¶ 4. Quartum, Quis plus peccauerit, utrum uir, uel mulier.

cum hominis fuit superbia. Nam antecedens potest dupliciter verificari. Primum, quod illud bonum spirituale appetitum erat supra hominis mensuram. Secundum, quod appeteret supra mensuram hominis appetentis, quamuis bonum spirituale non fuerit supra suam mensuram. Et hoc secundo modo spectat ad superbiam, primo autem ad praesumptionem oppositam magnanimitati, & tamen in li tera determinate inferitur, quod spectat ad superbiam.

¶ Ad hoc dicitur, quod quia auctor iam determinauerat, quod consistit in contemptu diuinae subiectionis, dicendo hic, quod peccatum, quia supra mensuram a Deo praefixam bonum appetit, intelligi uoluit, quod contemptus mensurae diuinae affuerit, quod ad superbiam clare spectat. & propterea nullum uitiuum in dicto processu est. Nec solum ex praecedentibus, sed ex calce corporis articuli sequentis patet hunc esse sensum intenu: quoniam ibi expresse dicitur, quod uerque peccauit, uolens sibi ipsi inuicti contempta diuina regula.

¶ 1. Primum, Vtrum primum peccatum hominis fuerit superbia.

¶ 2. Secundum, Quis primus homo peccando appetierit.

¶ 3. Tertium, Vtrum eius peccatum fuerit grauius omnibus aliis peccatis.

¶ 4. Quartum, Quis plus peccauerit, utrum uir, uel mulier.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum primi hominis peccatum fuerit superbia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod superbia non fuerit primi hominis peccatum. Dicit enim Apostolus ad Rom. 5. quod per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: sed primi hominis peccatum est, ex quo omnes peccatores constituti sunt originali peccato, ergo inobedientia fuit primi hominis peccatum, & non superbia.

¶ 2. Praet. Amb. * dicit super Luc. quod eo ordine diabolus Christum tentauit, quo primum hominem deiecit: sed Christus primo tentatus est de gula, ut patet Matth. 4. cum ei dictum est, Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. ergo primum peccatum primi hominis non fuit superbia, sed gula.

¶ 3. Praeterea. Homo Diabolo suggerente peccauit: sed Diabolus tentans hominem scientiam repromisit, ut patet Genes. 3. ergo prima inordinatio hominis fuit per appetitum scientiae, quod pertinet ad curiositatem. ergo curiositas fuit primum peccatum, & non superbia.

SECUNDA SECUNDA S. Tho. EEE 2 ¶ 4. Praet.

¶ 1. Primum, Vtrum primum peccatum hominis fuerit superbia.

¶ 2. Secundum, Quis primus homo peccando appetierit.

¶ 3. Tertium, Vtrum eius peccatum fuerit grauius omnibus aliis peccatis.

¶ 4. Quartum, Quis plus peccauerit, utrum uir, uel mulier.

Infr. ar. 3. & 4. corp. 3. q. 1. ar. 5. co. & 2. dist. 22. q. 1. ar. 1. Et mal. q. 7. ar. 7. ad 12. 13. & 16. & Ro. 5. ied. 5. fin. & 1. Thi. 2. fin. Ambrosi. in Luc. c. 4. in titulo de prima tentatione Christi. prin. tom. 5.

¶ 4 Præter. Super illud 1. ad Timo. 2. Mulier seducta in prauaricatione fuit, dicit gl. * Hanc seductionem appellauit proprie Apostolus, per quam id quod suadebatur, cum falsum esset, verum putatum est. s. q. Deus lignum illud ideo tangere prohibuit, q. sciebat eos, si tetigissent, uelut Deos futuros, tanquam eis diuinitate inuideret, qui eos homines fecerat: sed hoc credere pertinet ad infidelitatem, ergo primum peccatum hominis fuit infidelitas, & non superbia.

SED CONTRA est, quod dicitur Eccle. 10. Initium omnis peccati superbia: sed peccatum primi hominis est initium omnis peccati, s. m. illud Ro. 5. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intrauit: ergo primum peccatum hominis fuit superbia.

RESPON. Dicendum q. ad unum peccatum multi motus concurrere possunt, inter quos ille habet rationem primi peccati, in quo prius inordinatio inuenitur. Manifestum est autem, q. primo inuenitur inordinatio in motu interiori animæ, q. in actu exteriori corporis: quia ut Aug. dicit in 1. * de ciui. Dei. Non omittitur corporis sanctitas manente animæ sanctitate. Inter motus autem interiores prius mouetur appetitus in finem, q. in id quod queritur p. finem: & ideo ibi fuit primum peccatum hominis, ubi potuit esse primus appetitus inordinati finis. Sic autem homo erat in statu innocentie institutus, ut nulla esset rebellio carnis ad spiritum. Vnde non potuit esse prima inordinatio appetitus humani ex hoc, q. appetierit aliquod sensibile bonum, in quod carnis concupiscentia tendit præter ordinem rationis. Relinquitur igitur, q. prima inordinatio appetitus humani fuit ex hoc, q. aliquod bonum spirituale inordinate appetiit. Non autem inordinate appetiuit appetendo id secundum suam mensuram ex diuina regula præstitutam. Vnde relinquitur, quod primum peccatum hominis fuit in hoc, q. appetiit quoddam spirituale bonum supra suam mensuram, quod pertinet ad superbiam. Vnde manifestum est, quod peccatum primi hominis fuit superbia.

AD PRIMUM ergo dicendum, q. hoc q. homo non obediit diuino præcepto, non fuit propter se ab eo uolunt, quia hoc non posset contingere, nisi præsupposita inordinatione uoluntatis. Relinquitur ergo, q. uoluerit propter aliquid aliud. Primum autem quod inordinate uoluit, fuit propria excellentia: & ideo inobedientia in eo causata fuit ex superbia. Et hoc est quod August. * dicit ad Otosium, quod homo elatus superbia suasioni serpentis obediens, præcepta Dei contempnit.

AD SECUNDUM dicendum, q. in peccato primorum parentum etiam gula locum habuit. D. n. Genes. 3. Vidit mulier, q. lignum esset bonum ad uescendum & pulchrum oculis, aspectusq. delectabile, & talit de fructu eius, & comedit. Non tamen ipsa bonitas, & pulchritudo cibi fuit primum motiuum ad peccatum, sed potius uisio serpentis, qui dixit. Aperientur oculi uestri, & eritis sicut dii: quod appetendo, superbiam mulier incurrit: & ideo peccatum gula deriuatum est ex peccato superbiae.

AD TERTIUM dicendum, quod appetitus scientie causatus fuit in primis parentibus ex inordinato appetitu excellentie: unde & in uerbis serpentis præmittitur, Eritis sicut dii, & postea subditur, Scientes bonum & malum.

AD QUARTUM dicendum, q. sicut Aug. dicit 1. sup. Gen. ad literam. Verbis serpentis mulier non crederet a bona atque utili re diuinitus se fuisse phibitos,

nisi iam inesset menti amor, ille prope & quadam de se superbia præsumptio sic intelligendum, quasi superbia præsumptionem serpentis: sed quia statim post peccatum est, ut crederet uerum esse quod dicitur.

ARTICVLVS II.
Vtrum superbia primi hominis fuerit hoc, quod appetit diuinam similitudinem.

AD SECUNDUM sic procedit. Videtur, quod superbia primi hominis non fuerit in hoc, q. appetierit diuinam similitudinem. Nullus enim peccat appetendo id, quod sibi competit secundum suam naturam: sed similitudo Deo competit homini secundum suam naturam, dicitur enim Genes. 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, ergo non peccauit diuinam similitudinem appetendo.

¶ 2 Præter. In hoc uidetur homo diuinam similitudinem appetisse, ut scientia boni, & mali potiret hoc enim etia serpente suggeste batur. Eritis sicut dii scientes bonum & malum: sed appetitus scientie est homini naturalis, secundum illud Philol. in princ. Metaphys. Omnes homines natura scire desiderant, ergo non peccauit appetendo diuinam similitudinem.

¶ 3 Præ. Nullus sapiens eligit id, quod est impossibile, primus autem homo sapientia præditus erat, s. m. illud Eccle. 17. Disciplina intellectus repleuit illos. Cum ergo omnino peccatum consistat in appetitu deliberato, qui est electio, q. primus homo non peccauit appetendo aliquid impossibile, sed impossibile est esse hominem similem Deo, s. m. illud Exodus 19. Quis similis tui in fortibus. Dicit ergo primus homo non peccauit appetendo diuinam similitudinem.

SED CONTRA est, q. super illud Psal. 68. Que non rapuit, tunc conluebam, dicit Aug. * Adā & Eua rapere uoluerunt diuinitatem, & perdidit felicitatem.

RESPON. Dicendum, q. dicitur est similitudo. Vna omnimode æquiparantia: & hanc similitudinem primi parentes non appetierunt, quia talis similitudo ad Deum non cadit in apprehensione, præcepta sapientis. Alia autem est similitudo imitationis, qualis possibilis est creature ad Deum, in quantum uidelicet participat aliqd. de similitudine ipsius s. m. suum modum. Dionysius dicit in 9. * capit. de diu. no. Eadem similia sunt Deo, & dissimilia.

Est Aug. 21. super Gen. 2. 42. a med. tomo 3.

Lib. 1. ca. 18. a med. to. 5.

In dialogo 65. q. ad Otosium: q. 4. ante med. t. 4.

Lib. 11. c. 30. circa mediu tomo 3.